

Wachtbekkens op de Woluwe

Gemeenten Vilvoorde & Machelen

Het riviertje de Woluwe werd tussen WOI en WOII vanaf Zaventem ingekokerd. Door toenemende urbanisatie vanwege het naburige Brussel enerzijds en de Nationale Luchthaven anderzijds namen de problemen van het verwerken van overvloedig regenwater toe met steeds meer schade door overstromingen. In de jaren '70 werden daarom wachtbekkens (met een totale oppervlakte van ca. 6 ha en een bergingscapaciteit van 400 miljoen liter) aangelegd op het grondgebied Vilvoorde die dienen als buffer wanneer het debiet van de collector te hoog wordt. Het overtollig debiet wordt ter hoogte van het centrum van Machelen afgevoerd langs een 1,5 km lang toevoerkanaal naar de wachtbekkens net over de grens met Vilvoorde.

Luchtfoto toont de ligging van de Woluwewachtbekkens tussen Machelen (onder) en Peutie (boven). Aansluitend het Peutiebos, gescheiden van het Floordambos door de E19, met uiterst rechts het Brucargobekken. (Foto © Erik Toorman)

Sinds de bouw ervan bleek al snel dat ze een grote aantrekkingskracht uitoefenen op doortrekkende steltlopers en andere watervogels, die het gebied als overwinteringsgebied kozen. Deze nieuwe biotoop had dit te danken aan een bewust gecreëerde overdiepte onder de grondwatertafel, zodat zuiver grondwater permanent binnendringt en bijdraagt tot de biologische reiniging van het water, in het bijzonder na het tijdelijk vollopen met vervuild rioolwater. Rond de bronnen vindt men dan ook Driedoornige Stekelbaarsjes en Groene Kikkers.

De avifauna werd vanaf de bouw gevolgd en leverde sindsdien een indrukwekkende lijst van ca.170 soorten op, waaronder enkele zeer zeldzame dwaalgasten (Amerikaanse Wintertaling en 2x Poelruiter). De aantallen eenden zijn, zeker relatief ten opzichte van de kleine wateroppervlakte, vaak bijzonder hoog. De laatste jaren vooral voor Bergeend, Krakeend en Wintertaling. Kuif- en Tafeleenden vindt men er het ganse jaar en Slobeenden onregelmatig. Steltloperaantallen zijn in de loop der jaren achteruit gegaan, vermoedelijk te wijten aan overgroeiing en vervuiling van oevers en slikplaten. Alleen Watersnippen blijven hier trouw overwinteren en met wat geluk kun je hier Bokjes ongestoord zien foerageren.

Het noordelijke Groot Bekken © Erik Toorman

Halverwege de jaren '90 begonnen de duikeenden naar het Brucargobekken uit te wijken. In 2004 werd een grote hoeveelheid bodemslib verwijderd met een gedeeltelijke terugkeer van duikeenden uit het Brucargobekken tot gevolg.

Het zuidelijke Klein Bekken © Erik Toorman

Daarnaast moet men het "kleine grut" niet over het hoofd zien. De kleine rietveldjes, de smalle bufferstroken met boomaanplantingen en de resten van het aangrenzende Mimabos (een restant van het Floordamboscomplex) maken het gebied aantrekkelijk voor diverse soorten zangvogels en spechten.

Tot 1987 lag naast het toevoer kanaal een ecologisch rijk braakliggend terrein met het heel jaar door grote aantallen Graspiepers, broedende Roodborsttapuiten en overwinterende Grauwe Gorzen. Dat is jammer genoeg verleden tijd.

Winters landschap aan het toevoerkanaal © Erik Toorman

Een algemene verbetering van de waterkwaliteit, en bijgevolg ook bodemkwaliteit, is te verwachten in de nabije toekomst (d.w.z. vanaf 2007), wanneer een groot deel van het vervuilde water via een gescheiden collector rechtstreeks naar het nieuwe Brusselse waterzuiveringsstation te Haren zal worden afgevoerd, waardoor de vuilvracht van het water dat in de bekkens komt aanzienlijk kleiner zou moeten zijn. De toekomst zal uitmaken of dit zich weerspiegelt in de avifauna.

Een gedetailleerd overzicht van de avifauna staat beschreven in het boek "[Vogels in de Beneden-Woluwevallei. Avifauna van Machelen-Diegem, de Onweersbekkens op de Woluwe en het Floordambos](#)" (Rapport 2003, nr.3, Natuurpunt Studie, Mechelen), nog steeds verkrijgbaar via de Vogelwerkgroep (zie "Publicaties") of bij de Natuurpunt Afdeling Vilvoorde-Machelen-Steenokkerzeel.

Tekst: Erik Toorman (september 2006)

© Vogelwerkgroep Noordwest-Brabant
www.vogelwerkgroepnwb.be